



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Corpus Juris Canonici**

**Gregor <XIII., Papst>**

**Coloniae Munatianæ, 1665**

De Sacramentis non iterandis. Titvlvs XVI.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

suasit, tradidit in ordinatione sua, ut dicitur esse Episcopos, mo- re Apostolorum & Moysi, quia omnia sanctificatio in Spiritu Sancto consistit, cuius inuisibilis virtus sancto chrismati est permixta. Unde.]

Tractat de unctione Regum, & de differentiis in unctione inter Reges & Pontifices. Panor.

Vnde in veteri Testamento non solum ungebatur sacerdos, sed etiam Rex & Propheta: sicut in libr. Reg. a Dominus praecepit Heliz. Vade & revertere in domum tuam per desertum in Damascum: cumque perveneris illic, unges Hazabel in Regem super Syria. & Iehu filium Namli unges in Regem super Israel. Heliz autem filium Saphat, qui est de Abel meula, unges Prophetam pro te. Sed ubi Iesus b Nazareus (quem unxit Deus Spiritu Sancto, sicut habetur in Actib. c Apost.) unctus est oleo d pietatis praefortibus suis: qui secundum Apostolum est caput ecclesiae, quae est corpus ipsius: Principis unctio a capite ad brachium est translata, ut Princeps ex tunc non ungetur in capite, sed in brachio, sive humero, vel in armo, in quibus Principatus congrue designatur: iuxta illud, quod legitur e: Factus est Principatus super humerum eius, &c. Ad quod etiam significandum, Samuel fecit poni armum ante Saul f, cui dederat locum in capite ante eos, qui fuerant invitati. In capite vero Pontificis sacramentalis est delibutio g conservata, quia personam capitis in Pontificali officio representat. Refert autem inter Pontificis, & Principis unctionem: quia caput Pontificis chrismate consecratur, brachium vero Principis oleo delinitur: ut ostendatur quanta sit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis potestatem.

Tractat de Christianorum omnium unctione.

Quia vero Christus fecit nos in sanguine suo Deo nostro regnum & sacerdotes (propter quod b Apostolus i ait: Vos estis genus electum, regale sacerdotium) idcirco in novo Testamento non solum Reges & sacerdotes ungentur, sed etiam omnes Christiani, bis ante baptismum, scilicet oleo benedictio: primum in pectore, deinde inter scapulas: & bis post baptismum, scilicet chrismate sancto: primum in vertice, demum in fronte. In pectore namque baptizandus inungitur, ut per h Sancti Spiritus donum abiciat errorem & ignorantiam, & suscipiat fidem rectam, quia iustus ex fide vivit. Inter scapulas, ut per Spiritu Sancti gratiam excutiat negligentiam & torporem, & bonam operationem exerceat: quia fides sine operibus mortua est: ut per fidei sacramentum sit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium sit fortitudo laborum. In scapulis, quatenus fides per dilectionem, secundum Apostolum n operetur. In vertice vero baptizatus inungitur, ut sit paratus omni petenti de fide reddere rationem: quia per caput intelligitur mens, iuxta quod legitur o: Oculi sapientis in capite eius, cuius superior pars est ratio, & inferior est sensualitas. Vnde bene per verticem, quae est superior pars capitis, intelligitur ratio, quae est superior pars mentis. In fronte ungitur baptizatus, ut libere confiteatur, quod credit: quia corde p creditur ad iustitiam, ore vero fit confessio ad salutem: memor eius quod Dominus ait g: Qui me confessus fuerit coram hominibus, &c. Ante baptismum ergo ungitur oleo benedictio: & post baptismum chrismate sancto, quia chrismata soli competit Christiano. Christus r enim a chrismate dicitur, vel potius a Christo dicitur chrisma: non secundum nominis formam, sed secundum fidei ra-

tionem. A Christo vero Christiani dicuntur, tanquam uncti deriverent ab uncto: ut omnes concurrant in odorem illius unguenti, cuius nomen oleum est effusum.

Tractat de unctione chrismatis post baptismum, qua dicitur confirmatio.

Per frontis chrismationem, manus impositio designatur: quae alio nomine dicitur confirmatio: quia per eam Spiritus Sanctus ad augmentum datur & robur. Vnde cum ceteras unctiones simplex sacerdos, vel Presbyter valeat exhibere, hanc non nisi summus sacerdos a, id est, Episcopus debet conferre: quia de solis Apostolis legitur (quorum vicarii sunt Episcopi) quod per manus impositionem Spiritum Sanctum dabant: quemadmodum actuum Apostolorum lectio manifestat. Cum audissent, inquit b, Apostoli qui erant Hierosolymis, quia receperat Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem: qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu, tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum: cuius adventus per unctionis ministerium designatur: quia columba c in qua Spiritus Sanctus super Christum in baptismo descendit, ad vesperam in cataclysmo d revertens, ramum retulit virentis olivae, cuius utique sacramentum David e Propheta praenoscens, ex hilarandam faciem in oleo praedicavit.

Tractat de consecratione altaris. Abbas.

Ungetur praeterea, secundum ecclesiasticum morem, cum consecratur altare, cum dedicatur templum, cum benedicatur calix, non solum ex mandato legis divinae, verum etiam exemplo beati Sylvestri, qui cum consecravit altare, illud chrismate perungebat: praecipit enim f Dominus Moysi, ut faceret oleum unctionis, de quo ungeret testimonii tabernaculum, & arcam testamenti, mensamque cum vasibus. Verum unctionis sacramentum g aliud quidem efficit, & figurat, tam in novo, quam in veteri Testamento, unde non iudaizat ecclesia, cum unctionis celebrat sacramentum, sicut antiqui mentiantur, qui neque scripturas, neque Dei novae virtutem. Monemus igitur ut illum in ordinandis Presbyteris, & consecrandis Episcopis morem servet, & facias observari, quem Apostolica sedes observat: [ r & infra.] b Licet Romanus Pontifex non utatur baculo pastorali: tum propter historiam, tum propter mysticam rationem: tu tamen ad similitudinem aliorum Pontificum poteris eo uti.

[ r Quo disponente Domino cunctorum fidelium mater est & magistra. Mittimus tibi per cardinalem praedictum Pontificalia ornamenta, caligas & Sandalia, amictum & Albam, cingulum & fuscillosum, oratorium & manipulum, tunicam & Dalmaticam, chirothecas & annulum, planetam & mitram. Pallium vero per dilect. f. 10. capellanum n. antea miseramus, &c.]

DE SACRAMENTIS i non iterandis.

TITVLVS XVI.

CAP. I.

In ordinato in Subdiaconum sine manuum impositione, & confirmato non chrismatis, sed oleo unctione, non fiet iteratio, sed supplebitur praetermissum.

a Episc. enim ordinarius est minister huius sacramenti. concil. Trid. sess. 7. de cons. c. 3. b Act. 8. c Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. d Gen. 2. e Psal. 108. f Exod. 30. g In C. Bar. aliud quidem efficit, & aliud figurat, &c. h Et licet. i In quibusdam Cod. ita: de sacramentis iterandis vel non. Vnus ita: De sacramentu iterandis vel non iterandis.

104  
riorem  
iter in-  
r. De  
vobis  
ungen-  
alibit  
os un-  
& non  
tio vos  
ignum  
vivi-  
an-  
dubio  
& vili-  
& vili-  
cate-  
rima,  
oleum  
ignitur:  
cum  
nitar:  
ans, o-  
copus  
nito-  
nabet  
e con-  
refli-  
fili-  
it. f-  
o-  
ebet  
o his,  
corri-  
entio  
enim,  
s, &  
atur,  
ham,  
opus  
ome-  
tatis,  
i ani-  
i fei-  
igni-  
caput  
nam,  
i ca-  
put l  
it m-  
vao-  
mum-  
di &  
onfe-  
us i-  
ram:  
que-  
omi-

Innocentius III. a

**P**astoralis b (& infra.) Præterea nos consulere voluisti, an permitti debeat ministrare, qui sine impositione manuum fuerit ad ordinem Subdiaconatus assumptus. Et si confirmationis sacramentum in eo debeat iterari, qui per errorem fuit non christinate, sed oleo delinitus. Ad quod breviter duximus respondendum, quod in talibus non est aliquid iterandum, sed cautè suppleendum, quod incautè fuerat prætermisum.

## CAP. II.

Prohibet sepultos à schismaticis exhumari, vestimenta cum quibus celebraverunt, iterum benedicere: & altaria, in quibus celebraverunt, iterum consecrari.

Honorius III. Archiepisc. London. c & eius suffragan.

**A** nobis humiliter quaesivisti, quid fieri debeat de mortuorum corporibus, qui tempore schismatici & reprobi Vvaldemarii à schismaticis sunt à sepultis: & de indumentis sacerdotibus, cum quibus, nec non de altaribus, in quibus degradati Presbyteri celebraverunt. Nos autem inquisitioni vestra breviter respond. quod non credimus ob hoc duntaxat sepultos huiusmodi exhumandos, aut debere indumenta talia iterum benedicere, vel reconsecrari altaria supradicta.

## CAP. III.

Si in ordinatione Presbyteri, vel Diaconi manus impositio fuerit prætermissa, status temporibus suppletur.

Greg. IX. Archiepisc. London. c

**P**resbyter & Diaconus cum ordinantur, manus impositionem tactu corporali (ritu ab Apostolis introducto) recipiunt: quod si omissum fuerit, non est aliquatenus iterandum, sed statuto tempore ad huiusmodi ordines conferendos cautè suppleendum, quod per errorem exitit prætermisum f. Suspendio g autem manuum debet fieri, cum oratio super caput effunditur ordinandi.

DE FILIIS PRESBYTERORVM  
ordinandis, vel non. b

## TITVLVS XVII.

## CAP. I.

Illegitimus non ordinatur, nisi ut religiosus fiat: nec tunc præficiatur ad eam, ad prælaturam non habilitatur.

Ex concilio Pictaviensi.

**V**t filii Presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati, ad sacros & ordines non promoveantur. Nisi aut monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viventes l: prælationes verò nullatenus habeant. Sed neque servi: nisi à Dominis suis libertati donentur.

## CAP. II.

Illegitimus filius sacerdotis, qui hoc tacito per rescriptum Apostolicum paternam ecclesiam impetravit, removetur ab illa.

Alexander III. Linc. electo.

**A**d præsentiam nostram accedens R. Presbyter, tacito, quod esset filius sacerdotis, impetravit à nobis ut in ecclesia, in qua pater ejus ministravit, existeret capellanus. Ideoque mandamus, quatenus, si tibi confi-

a Helienf. Episcopo. b Require ex c. pastoralis. inf. de off. & pot. iud. del. cap. 1. eod. tit. in 3. compil. c Archiepisc. Lugdunen. &c. d In Cod. Bar. adduntur hæc 2. verba, utrum debeant exhumari. e al. Lugdon. f Vide leg. qui testamento. ff. de excu. tuto. g al. impositio. al. interpositio. h In uno manuscr. de filio Presbyt. non ordinandis, nec in paternis ecclesiis tolerandis. In alio ita: De filio Presbyterorum & alio illegitime nati ordinandis, vel non. i Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. k gradus. l servant.

terit, quod memoratus R. sit in sacerdotio genitus, & quod a pater in eadem ecclesia ministravit: non obstantibus prædictis literis nostris ipsum amoveas ab eadem.

## CAP. III.

Non potest filius sacerdotis ecclesiam paternam præesse, hoc dicit, cum sequens.

Idem.

**P**resentium b auctoritate jubemus, ut filios sacerdotum in ecclesiis paternis ministrare, vel eas qualibet occasione obtinere nullatenus patiaris: sed ipsos ab ecclesiis, in quibus patres eorum ministrasse noscuntur, studeas penitus amovere.

## CAP. IV.

Idem dicit.

Idem Vigorenf. Episcopo.

**C**onquerente c nobis M. clerico: [1 & infra.] Frat. t. mandamus, quatenus, si publicum est, & notorium patrem R. clerici habuisse in prædicta ecclesia personatum, filium ejus ibidem ministrare, aut ejusdem ecclesie personatum habere nullatenus patiaris: & si iam institutus est ibi, eum inde non differas amovere.

[1. Avibus nostris innotuit, quod cum B. Presbyter ecclesiam B. Marie de uny, tanquam persona divotus habuisset, & post mortem ejusdem M. Richard. possessor & Dominus sancti fuisse presentatus, R. filius ejus Presbyter in sacerdotio genitus institutionem ipsius clerici natus est impedire, ad habendam ecclesiam eandem omnibus modis aspirat. Quoniam igitur eandem est canonice obviat sanctioni, ut filii sacerdotum decani patris succedere in ecclesia, nos ad enormitatem istam eradicanam filii videntes & diligenter intendere.]

## CAP. V.

Episcopus, qui scienter consultit filio sacerdoti paternam ecclesiam, exinde eum removere non potest.

Idem (London) Episcopo d.

**V**eniens e ad præsentiam nostram R. clericus nobis proposuit, quod cum illum ad capellam sancti L. quam ei concessisti, in Presbyterum ordinasses, ipsum ea postea spoliasti, eo quod pater ejus in præscripta ecclesia ministravit. Ideoque frat. t. mandamus, quatenus si tibi innotuerit quando eam sibi dedisti, quod pater ejus Presbyter in dicta ecclesia ministrasset, ipsam ei restituas, & in pace dimittas, a motu alio, si quem instituiti forsitan in eadem. Verum si hoc ignorans fecisti, ex quo ad ecclesiam ipsam eum in Presbyterum ordinasti, eam sibi restituas, donec in alia ecclesia sibi provideas, unde honestè valeat sustentari.

## CAP. VI.

Gratiam continet, & b. d. Ex quo filius sacerdotis est ordinatus, non debet carere beneficio. Ioan. Andr.

Idem Oxonens. Episcopo g.

**P**roposuit h nobis R. latores presentium, quod cum ad ecclesiam de Saleb, à Domino fundi fuerit presentatus, tu curam animarum noluisti sibi committere, pro eo quod esset filius sacerdotis. Ceterum quia indignum est, ut ipse postquam est in Subdiaconum ordinatus, omnino debeat ecclesiastici beneficii provisione carere: mandamus, quatenus aliquem honestum Presbyterum cum assensu ejusdem clerici invenire studeas, qui ecclesie serviar supradictæ, ita quod præfatus

a Concil. Trident. sess. 25. in decret. de reform. cap. 15. idem sancit. b Post Concil. Lateran. sub Alex. 3. p. 19. cap. 4. & cap. 3. eod. tit. in 1. compilat. & concil. Trident. proxime citatum. c Post Conc. Lateran. sub Alex. III. p. 19. cap. 1. & cap. 4. eod. tit. in 1. compil. conc. Tit. 9. c. 10. d Lugdunenf. e Post conc. Lateran. sub Alex. III. p. 19. c. 5. & cap. 6. eod. tit. in 1. compil. f Vide leg. 2. ff. de ju. & fa. igno. & l. si res obligata. ff. de lega. 1. g Idem R. Exonens. Episc. h Post conc. Later. sub Alex. III. p. 19. c. 6. & cap. 7. eod. tit. in 1. compil.